

Økonomerne i Aarhus 1946-1980 – En mere nuanceret historie

Af
Niels Kærgård*

Professor emeritus, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi,
Københavns Universitet

Keywords: Økonomifagets historie, økonomernes rolle
JEL codes: A11, B20, B31

Abstract

Hylleberg (2023) is critical regarding the low productivity of the economists at Aarhus University in the period 1946 – 1980. He is clearly applying today's university ideals of "Publish or perish" to this historical period. This is not fair. The university professors of that time considered participation in the public debate, membership of commissions, teaching etc. as an equally important part of their work as scientific publication. If one compares scientific publications, the Aarhus economists are doing as well as their Copenhagen colleagues, but both groups are obviously doing badly if one compares the number of published scientific papers with today's researchers' performance. This leads to a discussion of whether today's key focus on scientific publications is appropriate.

* Niels-Henrik Topp og Per Svejstrup takkes for nyttige kommentarer til tidligere udkast til denne artikel. Synspunkter og fejl i artiklen er selvfølgelig alene forfatterens ansvar.

1. Indledning

Hvis man arbejder med økonomisk historie eller de økonomiske teories historie, er det helt afgørende at være opmærksom på forskellen mellem ens egen tid og den tid, man analyserer. Ellers kan man komme helt galt afsted. Det er en af grundene til, at historikere ofte ser med stor skepsis på moderne samfundsforskeres historiske analyser.

En kendt klassiker i denne diskussion er professor Bridenbaughs »presidential address« ved American Historical Associations årsmøde i 1962, hvor han om samfundsforskere siger:

Their greatest deficiency is their lack of human understanding, which is the first requirement of the good historian; they do not understand or care about chaps. They deal in statistics, with units and trends, hoping to deduce laws of society; their works are primarily systematic, reveal little if any historical sense, and they ignore chronology ... Realization that historical facts are unique in character, space, and time, restrains the historian from trying to fit them into a rigid theory or fixed pattern – and here he can render emergency yeoman service to his unhistorical colleagues in other disciplines.

(Bridenbaugh, American Historical Review, Jan. 1963, se Weibull, 1966 side 39)

Ved mange lejligheder har jeg polemiseret mod Bridenbaugh, men når jeg læser Svend Hylleberg artikel i *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, Hylleberg (2023), forstår jeg Bridenbaughs ophidselse. Den er en total nedvurdering af fortidens økonomer uden noget forsøg på at forstå, hvordan og hvorfor de tænkte og handlede, som de gjorde. Tværtimod bliver de grænsende til injurier beskyldt for arrogance, nepotisme og kammerateri (f.eks., side 3, 6, 12, 15 og 17).

Det er nutidens økonomiske forsker, der med manglende forståelse for datidens situation og med unuanceret skepsis ser på fortidens aktører. Men når datidens aktører vurderes med nutidens øjne uden noget blik for forskelle i værdier, idealer og muligheder, bliver det let, som hvis en fodboldspiller vurderer en håndboldkamp. Håndboldspillerne ser uduelige og umoralske ud; der er klumpspil foran mål, og de begår ulovligheder hele tiden, idet de f.eks. hæmningsløst tager bolden med hænderne. Sådan er også Hyllebergs vurdering af datidens økonomer.

Hyllebergs artikel virker i det hele taget ikke særlig veldokumenteret og afbalanceret. En hel del bygger på subjektivt tolket anekdotisk evidens. To anekdoter om Gelting, der skulle have indskrænket en diskussion af Karsten Laursens forkastede afhandling til en bemærkning om, at der manglede en henvisning til Warming, og have afvist en diskussion af en af Harsaaes bøger med en bemærk-

ning om Harsaaes påklædning (side 18), betragtes som bevis på Geltings arrogance. For ingen af anekdoterne anføres kilder.

Vidneudsagn, der går imod Hyllebergs synspunkter afvises derimod bare blankt. Holger Gads udsagn om »*vid og elegance*« i Strange Petersens forelæsninger henføres til, at Strange Petersen »*var en beleven distanceblænder af rang*« (side 11). Claus Vastrups bemærkninger om, at »*Geltings videnskabelige indsats trængte igennem uden for Danmark med en vis forsinkelse grundet krigen*« har Hylleberg med en henvisning til Google Scholar »*vanskeligt ved at forstå*« (side 17).

Kilderne til Aarhus' elendighed er i det hele taget upræcise og lidt tvivlsomme. Side 7 henvises helt upræcist til »H.P. Myrups ikke offentliggjorte erindringer«. Side 9 til Lykke (1996), der ikke står i litteraturlisten. »Nepotisme og kammerateri« begrundes også uden nærmere præcisering med »*Palle Lykkes interview med Torben Agersnap i serien af historiske interview på Aarhus Universitet*« (side 6).

Kritikken i det følgende falder i tre hovedafsnit. I næste afsnit ses på fejlslutninger på grund af misforståelse af datidens spilleregler; altså kritik af håndbold byggende på manglende kendskab til håndboldspillet. Det andet hovedafsnit diskuterer mere generelt om Aarhus-økonomerne faktisk var dårlige; var »håndboldspillet« faktisk dårligt, selv hvis man ikke opfatter det med en fodboldspillers øjne. Tredje hovedafsnit sammenligner og diskuterer datidens forskningsmiljø og professorroller i forhold til nutidens. Altså fordele og ulemper ved håndbold i forhold til fodbold.

2. Fortidens oversete virkelighed

2.1. Krigen, tyskerne og modstandsbevægelsen

Besættelsen 1940-45 skabte selvfølgelig følelser og modsætninger, der kom til at præge udviklingen fra 1945 til op i 1950'erne. Heltene fra modstandsbevægelsen fik stillinger, de måske ikke ellers ville have fået, og tyskvenlige blev fyret af og til på et meget spinkelt grundlag. Det er alt sammen velkendt. Det påvirkede selvfølgelig også Økonomisk Institut på Aarhus Universitet. Tyskeren Erich Schneider indgav sin afskedsbegæring i august 1945, og Orla Strange Petersen blev docent i statistik i 1948 og professor i samme fag i 1953. Begge dele har relation til besættelsen, men ingen af delene kan siges at være åbenbare urimeligheder.

Orla Strange Petersen var Jørgen Pedersens assistent i København og tog i 1936 med over til Aarhus. I 1937-39 var han på studieophold i USA og var således inde i et uddannelsesforløb, der sigtede mod en professorstilling. Men så kom krigen, og han blev stærkt engageret i modstandsbevægelsen. Han var leder af Frit Danmarks Aarhusgruppe og medlem af Frihedsrådets lokalkomite for Aarhus. I marts 1945 blev han medlem af modstandsbevægelsens Jyllandsledelse og i oktober 1945 af Frihedsbevægelsens Samråd.

Det tillægger docentbedømmelsesudvalget i 1947-48 helt åbent – og vel ikke urimeligt – afgørende betydning: »Det har haft væsentlig betydning for omfanget af ansøgerens videnskabelige arbejde, at han har deltaget i frihedskampen og efter befrielsen været beskæftiget ved Kontoret for Særlige Anliggender i Aarhus, hvilket givetvis har måttet beslaglægge meget af ansøgerens tid« (Aarhus Universitets Aarsberetning 1947-48, side 59). Det er vel ikke et urimeligt synspunkt at give kredit for modstandskampen, på samme måde som kvinders videnskabelige produktion justeres for barselsorlov. Men enhver permanent ansættelse kan man jo i bagklogskabens klare lys senere komme til at fortryde; spørgsmålet er her imidlertid alene, om det var en urimelig ansættelse, ikke om Strange Pedersen senere blev en god professor.

Erich Schneiders forløb var helt modsat. Han var, som en særdeles kvalificeret matematisk orienteret økonom blevet ansat som professor i driftsøkonomi i 1936, men var tysker og havde været medlem af det nazistiske parti fra 1933 til 1945. Og da man bad han gå i forbøn for en økonomistuderende, der i 1943 blev dødsdømt for deltagelse i modstandskampen, nægtede han. Det forekommer et synderegister langt mere belastende end mange andre, der førte til afskedigelse i 1945.

Senere kulegravninger af Schneiders virke er endnu mere belastende. I 2009 offentliggjorde Peter Mantel en disputats, der afslørede et langt tættere forhold mellem Schneider og nazipartiet. Partiet betragtede ham som en nyttig ambassadør i Danmark, og gjorde ham i al hemmelighed i 1939 til »Reichsprofessor«. I en anden disputats, Schultes (2010), vises, hvordan nazisterne i 1942 kæmpede for at få Schneider gjort til professor i Heidelberg og truede med at tage en større bevilling vedrørende »Institut für Großraumwirtschaft« fra Heidelberg, hvis de ikke ansatte Schneider.¹ I 1944 fik Schneider af tyskerne så tilbudt det professorat i Kiel, som han accepterede i efteråret 1945. At han med den historie måtte forlade Danmark efter befrielsen i 1945 forekommer rimeligt oplagt, hvis man kender noget til situationen i 1945.²

1. Det blev ikke til noget efter lokal nazistisk modstand, fordi de lokale nazister ville have en økonom fra den tyske historiske skole og ikke en matematisk orienteret økonom.
2. Erich Schneider har på mange måder spillet en betydelig rolle for dansk universitetsøkonomi. Ud over hans tid i Aarhus 1936-1945 blev hans lærebogssystem *Einführung in die Wirtschaftstheorie*, der udkom i tre bind i årene 1947-52, brugt som grundlærebog både i København og Aarhus i en længere årrække; specielt bind II mikroteorien blev brugt til op i 1970'erne. Desuden har han siddet i flere disputats- og professorbedømmelsesudvalg, bl.a. var han 1. opponent ved Sven Danøs disputatsforsvar. Brems nekrolog i *Nationaløkonomisk Tidsskrift* (Brems, 1970) frikender ham helt for nazisme, men i de senere år er hans nazistiske fortid blevet analyseret væsentligt mere kritisk, men på tysk, som færre og færre danske økonomer læser. Der er derfor helt åbenbart brug for en grundigere analyse på dansk eller engelsk af Schneiders holdninger.

4 ØKONOMERNE I AARHUS 1946-1980

Hylleberg finder imidlertid både Strange Petersens udnævnelse og Schneiders retræte fra Aarhus skandaløse og ser alle mulige fordækte, men udokumenterede, intriger og sammensværgelser. Han ser Strange Petersen som den mest kritiske overfor Schneider (i og for sig ikke så mærkeligt, da Strange Petersen var modstandsmand og Schneider nazist) og ser det som en personlig intrige, idet man skal være opmærksom på »at Strange Petersens adfærd i virkeligheden var et (succesfuldt) forsøg på at udelukke Schneider fra en position, hvor han kunne få afgørende indflydelse på Strange Petersens karriere på Aarhus Universitet« (Hylleberg, side 9). Skummelt og nepotistisk er også, at Jørgen Geltings kone var søster til Strange Petersen (Hylleberg, side 11), og at rektor Knud Illum var klassekammerat med Strange Petersen på Ordrup Gymnasium i 1921-24 (Hylleberg, side 6). Det er alt sammen tvivlsomme konspirationsteorier.

Hylleberg er ekstrem tolerant overfor Schneiders nazisme. »Der er ingen tvivl om, at han forsøgte at spille på to heste (i virkeligheden spillede Schneider vel kun på den nazistiske hest om end mest i det skjulte NK) og sikre sig, at han efter krigen kunne have en karriere uanset udfaldet. Men var det ikke nøjagtig den holdning, den danske stat og mange danskere havde indtil det blev klart, hvem der ville vinde« (Hylleberg, side 10). I en fodnote paralleliseres endda med Hardis (2022) som kilde med Stauning. Men præcis journalisten Arne Hardis er i den forbindelse en dårlig kilde, for hovedfejlen ved hans bog er, at han ikke sondrer mellem pragmatiske realister som Stauning og Scavenius og så nazister. Hvor meningsløs det er, se f.eks. af Hardis' kritik af Niels Lindberg, der var aktiv i antifascistiske bevægelser i 1930'erne, men i 1940 som leder af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd accepterede for Scavenius at regne på de økonomiske virkninger af en europæisk økonomisk union, da det så ud til, at Tyskland ville sejre. Det er nok til at få Hardis til at være kritisk. Meningsløst er det selvfølgelig at sammenligne Stauning og Scavenius med Schneider, der var medlem af nazistpartiet uafbrudt fra 1933 til 1945.

2.2. Åbenbare fejl i kritikken af Strange Petersen

Hyllebergs nedvurdering af de kritiserede »gamle« f.eks. Strange Petersen bygger også på en række fejlagtige detaljer og misforståelser. Bare to eksempler skal nævnes. Om en artikel i *Nationaløkonomisk Tidsskrift* og en bog om prisudviklingen i Danmark fra 1855 til 1913 skrevet af Jørgen Pedersen og Strange Petersen hedder det:

*I begge tilfælde, hvilket også vises ved rækkefølgen af forfatternavnene, var Jørgen Pedersen hovedforfatter og Strange Petersen var mere med som statistisk konsulent.
(Hylleberg, side 4).*

Det, Hylleberg ikke synes opmærksom på, er, at traditionen med at tillægge forfatterrækkefølgen betydning kun er fast etableret i naturvidenskab, og først de allerseneste år er ved at brede sig til økonomi. Det har været en helt etableret tradition at anbringe forfatternavnene i alfabetisk orden. I Kærgård (2023) nævnes, hvordan forfatternavnene i Peder J. Pedersens publikationer indtil hans død i 2022 altid var i alfabetisk orden. Thorkild Davidsen, der var redaktør af *National-økonomisk Tidsskrift* 1967-1999, anbragte altid forfatternavnene i alfabetisk rækkefølge uafhængig af forfatterens egne ønsker; han ville ikke tillade uenighed og konflikter om fatterrækkefølgen. Jørgen Pedersen er altså førsteforfatter, fordi Pedersen kommer før Petersen i alfabetet.

Mere substantielt i forbindelse med Jørgen Pedersens analyse af det engelske smørmarked fra 1937 omtales en kritik i *Econometrica* af anvendelsen af trendrensedede tal:

Sådanne transformationer udgjorde en væsentlig del af det arsenal, som blev brugt i Jørgen Pedersens tidligere analyser, og som givetvis var stærkt påvirket af Strange Petersens »statistiske teori« baseret på visuelle analyser og anvendelse af øjemål som grundlag for analysen.
(Hylleberg, side 5).

Her er det ikke Strange Petersen, der laver fejl, men Hylleberg der ikke har kendskab til økonometrihistorien. Det er rigtigt, at bl.a. Hylleberg i 1970'erne og 1980'erne i detaljer udredte informationstabene ved først at trendrense tallene. Men med den svage regnekraft man havde i økonometriens start, var forenkling vigtigere end en perfekt udnyttelse af hele informationen. Fra de første økonometriker med Mackeprang (1906) indtil 2. verdenskrig var trendrensning derfor standardmetoden til at isolere de kortidsvariationer, man var interesseret i. Det gælder alle de store kendte internationale pionerer fra f.eks. Henry Moore (1914) til og med Tinbergens første makromodeller fra 1937, 1939 og 1939-40 (se Andersen 1975 side 21). De arbejder, Tinbergen i 1969 fik Nobelprisen i økonomi for, brugte altså også trendrensedede tal. Da Jørgen Pedersen i 1937 brugte trendrensning af sine data, var det altså ikke en tvivlsom metode udviklet af Strange Petersen, men den økonometriske standardmetode bl.a. brugt på samme tid i de arbejder, der gav den første Nobelpris i økonometri.

2.3. Hans Brems

Hans Brems søgte som den eneste i 1948 professorat i Aarhus. De to eksterne medlemmer af bedømmelsesudvalget, Frederik Zeuthen og Kjeld Phillip, ville erklære ham kvalificeret, men det ville den interne Strange Petersen ikke, og Aarhus Universitetet fulgte mindretallet. Hvilket Svend Hylleberg selvfølgelig har ret i, var et tab for Aarhus Universitet. Hvad Hylleberg derimod ikke har ret i, er, at det var en simpel dumhed og ukvalificeret beslutning fra Strange Petersens side.

Afgørelsen kan ikke ses isoleret; den var et led i en konflikt mellem økonomerne i Aarhus og København, og man har ingen chance for at forstå forløbet, hvis man som Hylleberg undlader den bredere historie. Det danske universitetsmiljø var på det tidspunkt præget af konflikter, og relativt uforskyldt blev Brems rodet ind i dem.

Forholdet mellem det gamle universitet i København og det nye økonomimiljø ved Aarhus Universitet var stærkt anspændt. Axel Nielsen (Københavns Universitet) havde nedsablet Jørgen Pedersens aarhusianske lærebog »Pengeteori og Pengepolitik« i *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, se Kærgård (1998).

Brems blev anset for Københavns Universitet mand.³ Han havde kritiseret Jørgen Pedersen for at rode med ex ante-ex post begreberne og var ansat i København. Brems' disputatsforsvar i 1950 blev derfor et af de mest spektakulære slag i »krigen« mellem Aarhus og København. Københavnerprofessorerne H. Winding Pedersen og Frederik Zeuthen var officielle opponenter, men Strange Petersen og Svend Fredens opponerede på en sådan måde, at Politikens referat den 1. februar 1950 havde overskriften »Aarhus-offensiv mod København ved Doktor-disputats: Konflikten mellem Økonomerne ved vore to Universiteter brød i Gaar ud i lys Lue. Den højtidelige Handlings Leder maatte tilrettevise Aarhus-docenten Strange Petersen«. Referatet efterlader ingen tvivl om, at det er gået hårdt til. Det indledes:

Gennem en Aarække har der ligget Spirer til en tydelig Uoverensstemmelse mellem de økonomiske Fakulteter ved Universiteterne i Aarhus og København. Konfliktstoffet skal være vokset i den senere Tid, og det Stadium er nu indtruffet, da Modsætningerne har slaaet Gnister for aabent Tæppe.

Senere hedder det f.eks.

Lektor Fredens anlagde et Tonefald som overfor en Skoledreng på gale veje, da han krydseksaminerede Præses. Lejlighedsvis fandt Lektoren Anledning til at spørge Præses hvorvidt visse særlige økonomiske Begreber turde være kendt på 'denne side af Storebælt'. Hans Brems tog med smilende Ro imod det Kors, at Konflikten mellem de to Fakulteter nu samlede sig over hans Hoved. Men han var ogsaa i den Situation, at han kunde indkassere megen Ros fra de to officielle Opponenter.

Der er således næppe tvivl om, at det danske universitetsøkonomiske miljø i perioden fra sidst i 1930'erne til ind i 1950'erne var præget af mange stridigheder. Det synes ikke tilfældigt, at hvis man ser på listen over økonomiske guldmedal-

3. Det følgende bygger på Kærgård, Brich Sørensen og Ølgaard (2003).

jemmodtagere ved Københavns Universitet, så har de stort set alle opnået professorstillinger, men de tre fra denne periode: Svend Laursen, Hans Brems og Bent Hansen valgte alle en karriere som professorer USA.

Selvom Brems altså var eneansøger i Aarhus fik han ikke stillingen – utvivlsomt en følge af konflikterne mellem Aarhus og København. Det kan selvfølgelig diskuteres, hvem der havde ansvaret for konflikterne, og hvem der havde ret. Men Axel Nielsen og Københavns gamle universitet havde givetvis en arrogant og nedladende holdning til de nye. Og det er i hvert fald forkert bare at betragte den manglende ansættelse af Hans Brems som en trivial fejl af Strange Petersen. At ansætte Brems i Aarhus i 1948 ville svare til at ansætte Milton Friedman i Cambridge eller Joan Robinson i Chicago.⁴

2.4. Strange Petersen og Geltings kone

Adskillige steder beskylder Hylleberg bl.a. Gelting for nepotisme, f.eks. side 11:

Der vil sikkert være nogen, der mener, at det (universitets accept af Strange Petersens undervisning og forskning, NK) skyldes, at man i professorvældets tid havde den kollegiale holdning, at når man var blevet professor/docent, var man inde i varmen uanset hvad. Men det fortæller nok mere om institutlederne Jørgen Pedersen og svogeren Jørgen Geltings svigt.

(Hylleberg, side 11 med fodnoten »Jørgen Geltings hustru Anna Gelting var født Anna Strange Petersen og søster til Orla Strange Petersen«, NK).

Man kan selvfølgelig diskutere Jørgen Pedersens rolle, men at Jørgen Gelting og dennes hustru har haft nogen som helst indflydelse på Orla Strange Petersens karriere er en helt utroværdig beskyldning.

Orla Strange Petersen og Jørgen Gelting blev begge professor i 1953, men Gelting kunne på grund af ansættelse i IMF først tiltræde i 1954. Det er altså helt udelukket, at Gelting har haft nogen som helst indflydelse på Strange Petersen ansættelse.

Da Gelting kom til instituttet havde Strange Petersen været ansat et år, og som alle andre professorer på daværende tidspunkt ansat som tjenestemand. Desuden var han blevet forstander for Statistisk Institut. Han kunne altså ikke fyres eller

4. En af Hans Brems' allersidste artikler var et teoriehistorisk arbejde om Jørgen Pedersens »Pengeteori og Pengepolitik«. Artiklen sendte han til en række af sine danske venner og kollegaer med hilsenen: »Mit Århusregnskab gjort op«. Det kunne tolkes, som om Brems stadig efter så mange år følte bitterhed over at være blevet vraget i Århus. Men dette var ikke tilfældet. Brems gav flere gange udtryk for glæde over, at begivenhederne havde ført ham til USA, og formålet med den omtalte artikel var at vise, at Jørgen Pedersen i en tidlig fase af den keynesianske revolution ydede selvstændige bidrag til udviklingen af keynesiansk teori.

udsættes for sanktioner uden en tjenestemandssag, og en sådan kan jo ikke gennemføres, fordi der måske er nogen studenter, der er utilfredse med undervisningen.

Desuden var Strange Petersen ikke kun en muligvis svagt kvalificeret professor i statistik.⁵ Familien Strange Petersen var centralt placeret i den offentlige debat. Orla Strange Petersen var ledende senior (bestyrelsesformand) i Studenterforeningen i Aarhus 1945-1946, i byrådet og viceborgmester i Aarhus 1958-62, og i 1959 gift med Ellen Strange Petersen, der sad i Folketinget for De Konservative 1959-1973. Man skal have erfaringer domineret af tiden efter styrelsesloven fra 2003 for at mene, at Strange Petersen var en professor, som institutbestyreren (endda på et andet institut) uden videre kunne kommandere med.

2.5. Geltings lidet understøttende ledelsesstil

Jørgen Gelting betegnes flere steder som »arrogant og lidet understøttende« (Hylleberg, side 15 og 17), og den ses som »en væsentlig forklaring på det lave publikationsomfang pr. ansat ved Økonomisk Institut i Aarhus mellem 1960 og 1975«. Det synes igen at være nutidens idealer, der ser kritisk på fortidens. Forskningen er gået fra at være ren individualisme til gruppearbejde. I tabel 1 er optalt antal af forfattere på artikler i *Nationaløkonomisk Tidsskrift*. I 1955-59 var der kun to artikler med to forfattere (og begge var fra det administrative system og med en leder og en medarbejder som fælles forfattere). Alle egentlige forskningsartikler var helt individuelle.

Kendt er fra denne periode også anekdoten om professoren, der møder en lektor på gangen, og siger: »Jeg hører, De vil skrive disputats?« med svaret: »Ja, hr. Professor«. Hvortil professoren bemærker: »Så må vi jo holde op med at tale sammen om faglige problemer indtil forsvaret, for en disputats skal jo være et selvstændigt individuelt arbejde«.

Selv husker jeg en ældre professor i min første tid på universitetet, der skildrede det ideelle institut som en skuffe, hvori der kom en løncheck ind en gang om måneden, og hvor de manuskripter, der blev lagt deri, blev renskrevet og offentliggjort.

Tabel 1: Artikler i *Nationaløkonomisk Tidsskrift* fordelt efter antallet af forfattere

Periode	En forfatter	To Forfattere	Flere end to forfattere
1955-1959	97 %	3 %	0 %
1975-1979	89 %	11 %	0 %
2000-2005	54 %	29 %	17 %

Kilde: Optalt efter tidsskriftets indholdsfortegnelse.

Note: Boganmeldelser, redaktionelle noter og udenlandske forfattere er ikke medtaget.

5. Her må det også huskes, at på det tidspunkt var »statistik« ikke så entydigt et begreb. Hylleberg mener tydeligvis »matematisk statistik og økonometri«, men både i København og Aarhus kunne statistik også dække over »Danmarks statistik« og »Samfundsbeskrivelse«.

Der er heller ingen tvivl om, at den normale professoradfærd overfor yngre lærere og sekretærer i professorvældets tid kunne være ganske arrogant. Det er klart, at et sådant elitært, individualistisk og noget arrogant ideal hører til før 1968 og ofte var hæmmende for produktiviteten. Men det forekommer ikke særlig rimeligt, at bebrejde Gelting for arrogance og dårlig ledelse, fordi han holdt sig til sin egen tids praksis og ideer.

3. Var Aarhus Universitets økonomer i krise i 1950-1975?

Når Svend Hyllebergs argumenterer for, at Aarhus Universitets Økonomiske Institut var svagt med lav produktivitet og degenererede med uduelighed, nepotisme og dårlig ledelse, bygger det, jf. forrige afsnit, i høj grad på fejlagtige argumenter. Men at argumenterne er fejlagtige, udelukker jo ikke, at konklusionen kan være rigtig. Var Økonomisk Institut i Aarhus i denne periode faktisk lavproduktivt?

Hyllebergs data er alene serier for antal publicerede artikler og bøger for hovedgrupperne på Institutet. Men dels er det kun en enkelt indikator for aktiviteten og dels sammenlignes ikke med andre institutioner. Det ville være naturligt at sammenligne med andre institutioner, f.eks. med Økonomisk Institut på Københavns Universitet. Da Odense Universitet først blev oprettet i 1966, var de Danmarks to eneste universitetsinstitutter i nationaløkonomi, og de har også indtil i dag været landets to førende økonomiske forskningsmiljøer.

Skal man måle publiceringsfrekvensen er der udviklede sammenvejnings- og afgrænsningsproblemer. Hvilke tidsskrifter skal med, og hvordan skal de vægtes indbyrdes. Her er derfor valgt alene at se på artikler i *Nationaløkonomisk Tidsskrift*. Dette tidsskrift er i 1950'erne og 1960'erne det ubestridt førende danske nationaløkonomiske tidsskrift, og danske økonomer skrev i denne periode helt overvejende på dansk. Den faglige økonomiske debat i Danmark foregik i dette tidsskrift, og danske økonomiske forskningsresultater blev i helt overvejende grad publiceret her.

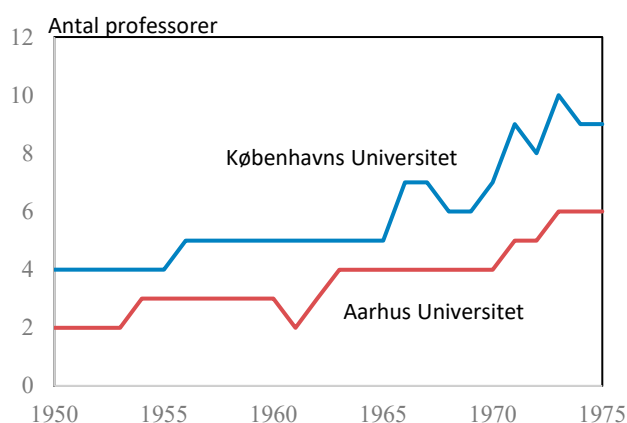
Skal man sammenligne produktionen på de økonomiske institutter i København og Aarhus, er man nød til først at se lidt på størrelsen af de to institutter. Det er i virkeligheden ikke særlig let, da stillingstrukturen før 1972 var ganske kompliceret. Det var almindeligt, at djøf'ere i den offentlige administration havde to stillinger, en hovedstilling og en »formiddagsstilling«. Sådan var det også for de ikke-professorale, overenskomstansatte på universiteterne; de havde normalt en »heltids« amauensisstilling e.l. og så en undervisningsstilling som lektor (svarende til de nuværende eksterne lektorer) eller undervisningsassistent ved siden af.

Det næste problem er den faglige afgrænsning; da der ses på publikationer i *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, er her kun medtaget »nationaløkonomer«, ikke statistikere (som Anders Hald, Georg Rasch, Orla Strange Petersen, Erik Harsaae og Jens Jeppesen) og heller ikke driftsøkonomer (som Vagn Madsen og Svend Fredens). Sven Danø, der egentlig blev professor i driftsøkonomi, er derimod medtaget, da det meste af hans produktion er publiceret i *Nationaløkonomisk Tidsskrift*. Hans produktion »lugtede heller ikke meget af fabrik«, som en af opponenterne sagde ved hans disputatsforsvar.

Problemerne med stillingsstrukturen undgås ved kun at se på fast ansatte heltidsprofessorer. Det er gjort i fig. 1. Der har været en jævn stigning og hele tiden med Københavns Universitets Økonomiske Institut et par professorater større end instituttet i Aarhus.

Skal man alligevel forsøge at medtage gruppen af ikke-professorale universitetsansatte er i tabel 2 forsøgt at se på professorer og amanuenser og lektorer med hovedstilling på universitetet. Det store antal erfarne eksterne lektorer, man har i København, er altså ikke medtaget. Også denne tabel viser, at Københavns Universitets Økonomiske institut er lidt større end det i Aarhus, idet det selvfølgelig skal bemærkes, at der ses på nationaløkonomi; hvis man ser på erhvervs- og driftsøkonomi har Aarhus Universitet en styrkeposition her, men så skulle man til at se på helt andre tidsskrifter end *Nationaløkonomisk Tidsskrift*.

Figur 1. Antal professorer i økonomi ved Københavns og Aarhus Universitet

Kilde: Lektionskataloger diverse årgange, Harbo (1976) og Hylleberg (2023a).

Note: Alle der indenfor det pågældende år har været professorer er medregnet.

Tabel 2. Antal professorer og lektorer i nationaløkonomi ved de økonomiske institutter

År	Københavns Universitet		Århus Universitet	
	Professorer	Lektorer mv.	Professorer	Lektorer
1955	4	2	3	1
1961	5	3	2	2
1970	5	10	4	9

Kilde: Lektionskataloger diverse årgange.

Note: Ansatte i statistik og driftsøkonomi er ikke medtaget. Stipendiater og eksterne lektorer er heller ikke med. Mogens Boserup og Erling Olsen blev inden udgangen af 1970 udnævnt til professorer i København; de er derfor med som lektorer i denne tabel, men som professorer i fig. 1.

Ser man så på artikler i *Nationaløkonomisk Tidsskrift* er der, jf. tabel 3 lidt flere fra København end fra Aarhus, men ikke mere end, hvad der kan forklares med de to institutters forskellige størrelse. Ser man på artiklerne fra perioden 1955-1974 fordelt på navne får man tabel 4. I denne tabel klarer Aarhus Universitet sig fint. Jørgen Gelting topper listen, og både ham, Lüttichau og Vibe-Pedersen er blandt de fem med flest artikler. Desuden er Jørgen Pedersen, Thorlund Jepsen og Erik Gørtz på listen med de i alt 13 navne med 4 eller flere artikler. Aarhus økonomerne præger altså i mindst lige så høj grad som København listen over de mest publicerende danske økonomer i denne periode.

Tabel 3. Artikler i Nationaløkonomisk Tidsskrift fordelt efter periode og institution

	Københavns Universitet	Aarhus Universitet
1955-59	20	8
1960-64	15	10
1965-69	13	17
1970-74	21	16
I alt 1955-74	69	51

Note: Optalt efter tidsskriftets indholdsfortegnelse; kun egentlige artikler er medtaget, altså ikke kommentarer, debatindlæg og boganmeldelser. Ved disputatsforsvar er de officielle opponenter indlæg medtaget, men ikke andre opponenter.

Tabel 4: Artikler i Nationaløkonomisk Tidsskrift fordelt på forfattere.

Forfatter	Antal artikler 1955-74
Jørgen Gelting, AU	12
Poul Nørregaard Rasmussen, KU	9
Knud Lüttichau, AU	9
John Vibe-Pedersen, AU	7
Sven Danø, KU	6
Anders Ølgaard, KU	6
Kjeld Phillip, KU	5
Jørgen Pedersen, AU, Frederik Zeuthen KU, H. Winding Pedersen, KU, Erling Olsen, KU, Gunnar Thorlund Jepsen, AU og Erik Gørtz, AU	4

Note: Der er kun medtaget artikler fra den periode forfatterne har været ansat ved KU og AU.

Et helt andet og bredere mål for, hvor godt de forskellige økonomer og institutter klarer sig, er Heine Andersens store undersøgelse af »Prestige og indflydelse i samfundsvidenskaberne« fra 1995-96. Her interviews 788 samfundsforskere, heraf 172 økonomer om bl.a. hvilke forskere, der efter deres mening har haft størst betydning for forskningen i det 20. århundrede. For økonomerne er der ingen danskere på den generelle liste, men der spørges også eksplicit efter danskere, og her bliver toppen af listen, som vist i tabel 5. Også her klarer Aarhus-økonomerne sig godt. Både Jørgen Gelting og Jørgen Pedersen er blandt de tre øverste på listen.

Tabel 5: Betydeligste danske økonomer i det 20. årh. ved interviewundersøgelse 1995

Forsker	Nævnt af
Frederik Zeuthen, KU	10 pct.
Jørgen Gelting, AU	8 pct.
Jørgen Pedersen, AU	7 pct.
Ellen Andersen, KU	6 pct.
Torben M. Andersen, AU	6 pct.

Kilde: Andersen, 1999, side 11.

Et svagt forskningsmiljø viser sig ofte ved vanskeligheder for medarbejderne med at finde job andre steder, mens et stærkt forskningsmiljø viser sig ved, at medarbejderne anses for attraktive, og derfor får gode job andre steder. Også hvis man ser på stillingsskift, indikerer det et stærkt forskningsmiljø i Aarhus. Listen over Aarhuslektorer, der er blevet professorer andre steder er lang. Af cand.oecon.er, der er gået fra et lektorat på Aarhus Universitet til et professorat andet steds kan nævnes Hans Chr. Johansen (prof. Odense, 1970), Niels Chr. Knudsen (prof. Odense, 1972), Jørn Henrik Petersen (prof. Odense 1974), og Knud Lüttichau (prof. Handelshøjskolen, København, 1974). Erik Gørtz var uddannet i København, men var en årrække på Aarhus Universitet og kom derfra i 1972 til Odense som professor. To af de mest fremtrædende økonomer på Københavns Universitet, Nørregaard Rasmussen og Hector Estrup, var cand.oecon. fra Aarhus Universitet, men kom mere eller mindre direkte fra eksamensbordet til København. Både blandt de studerende og lektorerne var der i hele perioden 1946-80 talenter, der fik professorater ved landets øvrige universiteter og dermed dokumenterede de, at de klarede sig fint i konkurrencen med andre økonomer i landet.

Alle indikatorer peger på, at de økonomiske institutter ved Københavns og Aarhus Universitet var landets førende institutter i perioden 1946-80, ofte i hård indbyrdes konkurrence (sometider, jf. forrige afsnit, endda i konflikt) med hinanden. Det vil være hasarderet at gå ind i en debat om, hvem af dem, der var førende. Men at sige, at Aarhus Universitets Økonomiske Institut i 1946-1980 var inde i en produktivitetsskrise forekommer helt urimeligt; det havde i hele perioden en række af landets førende økonomer og var centralt placeret i en række af periodens store debatter.

4. Den ideelle universitetsøkonom

Hvis ikke man er interesseret i videnskabshistorie og afdøde professorers gerninger, kan det selvfølgelig diskuteres, hvor interessant og vigtigt det er, at analysere og debattere forholdene på de danske økonomiske institutter for 60 år siden. Debatten rejser imidlertid et spørgsmål, der er helt aktuelt: Hvordan ser den ideelle universitetsøkonom ud? Hylleberg er ikke i tvivl; den ideelle universitetsøkonom producerer flittigt videnskabelige artikler af høj kvalitet, og alt andet er stort set ligegyldigt. Og det er ud fra dette kriterium, han vurderer de århusianske økonomer i 1950'erne og 1960'erne.

Der er ingen tvivl om, at denne vurdering er i pagt med tidsånden. Men derfor kan det jo godt diskuteres. Karl Gunnar Persson ser på Københavns Universitets Økonomiske Instituts publikationer 1963-2013 og finder, at målgruppen for instituttets publicering i løbet af de sidste 50 år har ændret sig »*away from a broad domestic audience to the international community of pers and scholars*« (Persson 2014, side 1). Med »*a spectacular increase in research labour productivity*« som resultat.

Forsigtigt rejser han spørgsmålet:

Has the improved international recognition of the research from Copenhagen Scholars been traded for by a diminishing impact on the domestic economic policy scene? We cannot really answer that question with the data we have been able to collect and analyze, but the issue is worth looking into.

(Persson, 2014, side 22)

Man kan stille to klart forskellige idealer overfor hinanden. Det er skåret ud i pap af hele tre tidligere overvismænd i deres nekrolog for Hans Brems i *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, hvor de sammenligner Hans Brems og Jørgen Gelting:

Hvis man skulle udpege den mest fremtrædende danskfødte økonom i efterkrigstiden, idet der lægges vægt på både teoretiske bidrag og deltagelse i den økonomisk-politiske debat, så kan man let komme til den konklusion, at det må blive en konkurrence mellem Hans Brems og Jørgen H. Gelting. Deres start var helt parallel; de var de første, der efter krigen fik Rockefeller-stipendium til studier i USA. De søgte begge professorat ved Københavns Universitet i 1948 uden at få det. De forsvarede begge danske disputatser omkring 1950. Men så skiltes deres veje – Brems tog til USA og Gelting til Århus. Og det prægede deres karrierer og deres produktion. Brems publicerede hyppigt og internationalt, Gelting stort set kun i Danmark (hans publikationer i internationale tidsskrifter indskrænker sig til to). Moderne kriterier som antal publikationer og citationer vil således give en klar sejr til Brems. Men spørger man danske universitets-

forskere om, hvem der er de mest betydningsfulde økonomer, som sociologen Heine Andersen gjorde i 1995 (jf. ovenfor, NK), så kom Gelting imidlertid ind på en 2. plads blandt danskerne, kun passeret af Frederik Zeuthen, medens Brems ikke får nogen topplacering. Der er også en artikel om Gelting, men ingen om Brems i »Den store Danske Encyklopædi«. Der er altså ingen enighed om, hvem der er den største dansk-fødte økonom. Og uenigheden er systematisk, idet ældre økonomer typisk vurderer Gelting højest, medens de yngre lægger mere vægt på Brems' internationale produktion.
(Kærgård, Birch Sørensen & Ølgaard, 2003 side 152-153).

Hans Brems er selv inde på forskellen mellem de to professortyper i sine erindringer, hvor han skriver om professorrollen i Danmark og USA:

Udenfor sit universitets mure har en amerikansk professor ikke sin danske kollegas høje sociale anseelse. Indenfor dets mure er han til gengæld mere professor. Han sidder ikke i så mange råd og bestyrelser, og han politiserer mindre. Hvad forskning angår, så er en amerikansk professors aflønning proportional med hans publikationsvirksomhed i de førende tidskrifter. Han må »publish or perish«.
(Brems, 1996 side 21).

Hvis man har den gamle danske grundholdning, at en professor eller lektor producerer mange forskellige ting, videnskabelige publikationer, undervisning, avisindlæg, faglig rådgivning osv., så er det et tvivlsomt træk ved Hyllebergs artikel, at han alene måler produktiviteten ved det ene output, videnskabelige publikationer. For som bl.a. Persson peger på, er der sket forskydninger i output-sammensætningen. Den amerikanske såvel som den moderne danske professor lægger afgørende vægt på videnskabelige publikationer og betragter i høj grad de andre produkter som mindre afgørende. De danske professorer i 1946-1980 lagde i en helt anden grad vægt på deltagelse i den danske debat.

Det er klart lettere at kvantificere antallet af artikler end mange andre aktiviteter. Der er ikke nogen simpel måde at måle en professors aktivitet i den offentlige debat og hans indflydelse på samfundsudviklingen. En mulig indikator kunne være deres deltagelse i det politiske liv og samfundsdebatten, men heller ikke det er så let at kvantificere. En mulig grov indikator kunne være antal professorer valgt til Folketinget. Samtlige professorer, der har siddet i Folketinget i perioden 1945-2024 er registreret i tabel 6, hvor de også er opdelt på tidsperioder. I de forskellige perioder er registeret alle de professorer, der i den pågældende periode har været i Folketinget. For enkeltheds skyld er de med, uanset om de har siddet i alle periodens 10 år eller kun en måned. Man kunne prøve at korrigere for hvor længe, de har siddet der, men det ville blive ganske kompliceret.

Billedet er tydeligt; i alle år fra 1945 til Erling Olsen i 1998 træder ud af Folketinget, har der været professorer i Folketinget, men i de 25 år siden 1998 har der ikke været en eneste. Det synes som en ret tydelig indikation af, at den moderne universitetsforsker i højere grad end den klassiske er forsigtig med at få politisk snavs på fingrene.

I lighed med videnskabelige publikationer er forskeres arbejde i de politiske og administrative beslutningsprocesser utvivlsomt nyttigt. Og der er heller ingen tvivl om, jf. ovenfor, at der for danske professorer over tid er sket et skift i retning af at bruge mere tid på videnskabelig publicering og mindre tid på deltagelse i samfundsdebatten. Om det er en fordel eller ej, er svært at sige. Det er svært at værdisætte, hvor mange flere videnskabelige artikler, der skal til for at svare til samfundsnytten af et år som vismand, som konkurrencerådsformand, som folketingsmedlem eller som formand for en reformkommission. Der er dog heldigvis stadig en lang række forskningsaktive økonomiske professorer, som f.eks. Torben Andersen, Nina Smith, Michael Svarre og Peter Birch Sørensen, der ikke er gået helt over i den moderne professorrolle, men er aktive i den offentlige debat og samfundets beslutningsproces.

Tabel 6: Professorer valgt til Folketinget

Periode	Antal	Personer
1945-1954	5	Mogens Fog, Hartvig Frisch, Flemming Hvidbjerg, Thorkil Kristensen, Carsten Rasting
1955-1964	7	Flemming Hvidbjerg, Thorkil Kristensen, Carsten Rasting, Kjeld Phillip, Morten Lange, Erling Olsen, Børge Diderichsen
1965-1974	5	Morten Lange, Erling Olsen, Børge Diderichsen, Poul Nyboe Andersen, Ole Espersen
1975-1984	7	Morgen Lange, Erling Olsen, Poul Nyboe Andersen, Ole Espersen, Lise Østergaard, Eggert Petersen, Isi Foighel
1985-1994	4	Erling Olsen, Ole Espersen, Isi Foighel, H.P. Clausen
1995-2004	1	Erling Olsen
2005-2014	0	
2015-2024	0	

Kilde: Optalt efter biografierne i Folketingets præsidium (diverse årgange).

Ser man på Aarhus Universitets Økonomiske Institut gennem tiderne, har det også på det formidlende og rådgivende område hele tiden haft en central position. Selv om det ligger i en anden del af landet end centraladministrationen, regeringen og Folketinget, har det hele tiden været centralt placeret også på disse områder. Af de første Aarhus-professorer blev Thorkil Kristensen folketingsmedlem 1945-60 og finansminister 1945-47 og 1950-53, og Jørgen Pedersen var opstillet til Folketinget for Venstre ved valget i 1945. Jørgen Gelting var i 1960'erne og 1970'erne den ledende kritiker af indkomstpoltikken. Kendt er hans udsagn:

»Indkomspolitik er 90 pct. lønpolitik og 10 pct. videnskabelig uhæderlighed«. Vibe-Pedersen er den økonomiske vismand, der har siddet længst (1968-75 og 1978-1981).

Hylleberg ser helt bort fra alt andet end publikationer, men så glemmer man, at et bedre samfund er det ultimative mål for al forskning; såvel grundforskning, hvor de praktiske resultater først kommer med årtiers eller århundreders forsinkelse, som forskningsbaseret rådgivning med resultater næsten øjeblikkeligt. Det er svært at afgøre, hvad der er vigtigst, men der er brug for det hele, og det er værd at overveje, om vi i dag ikke er gået for langt i at prioritere den rene forskning og de videnskabelige publikationer. Det er en vigtig diskussion, som Hyllebergs artikel indirekte rejser.⁶

5. Sammenfatning

Hvis man ser på det publicerede antal artikler og bøger fra Aarhus Universitets Økonomiske Institut i perioden fra instituttets start i 1936 til i dag registreres et hængekøjeformet forløb med en høj produktivitet op til ind i 1950'erne og så en lavere produktivitet til den igen stiger i de seneste årtier. Dette forklarer Svend Hylleberg med en lang række stærkt kritisable forhold i 1950'erne og 1960'erne – nepotisme, arrogant ledelse, uduelige ansatte og forkerte strategier.

Men der er imidlertid slet ikke brug for disse negative forklaringer. Hængekøje-forløbet kan forklares ud fra almindelig kendte generelle fænomener. Yngre forskere har helt generelt en højere produktivitet end dem, der er ældre og mere inde i udvalgsarbejde og måske nærmer sig pensionsalderen (se f.eks. Oster & Hamermesh, 1998), og det nyoprettede økonomiske institut havde selvfølgelig de første årtier en meget gunstig alderssammensætning – man ansætter jo ikke folk tæt på pensionsalderen. Der er altså en helt naturlig forklaring på toppen de første år.

Produktionen af antal artikler på økonomiske institutter har generelt været stigende i de seneste årtier. Det er bl.a. en følge af en øget brug af bibliometriske indikatorer og vægtlægning på ranglister for institutioner og forskere. »Publish or perish« er blevet slagordet. Der er således også registreret et øget antal publika-

6. Det er en debat, der foregår i mange fag jf. f.eks. professor Ove Korsgaards kronik (Korsgaard, 2023), hvor han skriver om humaniora: »En tredje årsag til humanioras krise er, at universitetslærere kun sporadisk indgår i en national offentlighed. Humanister publicerer i stigende grad på engelsk, og de offentliggør deres artikler i internationale engelsksprogede tidsskrifter. Det giver mulighed for faglige diskussioner og samarbejde med fagfæller rundt om i verden. Om artiklerne bidrager til udviklingen af en global offentlighed, er muligt, men ikke særlig sandsynligt. Snarere vil humaniora fortsætte med at udvikle sig til en steril akademisk aktivitet, der hovedsagelig udføres for dens egen skyld. Humaniora isoleres i stigende grad fra det danske samfund, som den ikke længere har indvirkning på.«

tioner fra Økonomisk Institut på Københavns Universitet og næsten alle andre steder (se f.eks. Persson, 2014).

Argumenterne for nepotisme, arrogance og andre dubiøse forhold er da også tynde. Det synes mere at være et opgør med en tidligere periodes værdier og idealer, herunder bl.a. tidligere tiders individualistiske forskningstradition og et engagement i den danske beslutningsproces på bekostning af videnskabelig produktion. Sammenligner man de økonomiske institutter på Aarhus og Københavns Universiteter er der heller ikke nogen indikationer af, at Aarhus var inde i en specifik bølgedal.

Endelig kan det med rette spørges, om et ideal, der alene måler kvaliteten af en forsker og et institut ved antallet af videnskabelige, fagfællebedømte publikationer, er et fair mål. Svaret er ikke oplagt.

Ud fra mange indikatorer havde Aarhus i 1950'erne, 1960'erne og 1970'erne en lang række af periodens førende danske økonomer. Og målet for de danske (og nordiske) økonomer var dengang ikke at sammenligne sig med amerikanske økonomer målt på antal internationale tidsskriftsartikler.

Referencer

- Andersen, Ellen (1975), *Træk af makroøkonomiske modellers historie og udvikling*, Akademisk Forlag, København.
- Andersen, Heine (1999), Prestige og indflydelse i samfundsvidenskaberne – vurderinger hos danske forskere, *Samfundsøkonomen*, 1999, nr. 6, side 5-13.
- Brems, Hans (1970), Erich Schneider: 14. december 1900 – 5. december 1970, *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, Bind 108 side 246-256.
- Brems, Hans (1996), Nogle danske-amerikanske polit-erindringer, Københavns Universitets Økonomiske Institut, *Blå memoserie*, nr. 194.
- Bridenbaugh, Carl (1963), The Great Mutation, *The American Historical Review*, Volume 68. 2, Januar 1963, side 315-331.
- Folketingets præsidium (alle valgår), *Folketinget efter valget* (lidt variation i titlerne), Folketinget, København.
- Harbo, Ole (1976), Universitetsøkonomer ved de højere læresteder 1925-74, i *Danske økonomer: Festskrift i anledning af Socialøkonomisk Samfunds 75 års jubilæum*, Samfundsvidenskabeligt Forlag, København.
- Hardis, Arne (2022), *Pibende hængsler, Socialdemokraterne og den tyske fascination under besættelsen*, Gyldendal, København.
- Hylleberg, Svend (2023), Produktivitetskrisen i den økonomiske videnskab på Aarhus Universitet fra 1946-1980, *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, vol. 2023, nr. 3, side 1-21.
- Hylleberg, Svend (2023a), *Oeconstudiet og den økonomiske faggruppe ved Aarhus Universitet fra 1936 til 1965. Undervisningen og forskningen*, https://econ.au.dk/fileadmin/site_files/filer_oekonomi/Working_Papers/Economics/2023/wp23_07.pdf
- Korsgaard, Ove (2023), Er humanioras krise selvforskyldt?, *Politikens kronik*, 9. august 2023.
- Kærgård, Niels (1998), Nationaløkonomisk Tidsskrift i 125 år, *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, bind 125, side 9-29.
- Kærgård, Niels (2023), Peder J. Pedersen; Den 8. november 1941 – 26. juli 1922, *Nationaløkonomisk Tidsskrift* Vol. 2023 nr. 1 side 1-11.
- Kærgård, Niels, Peter Birch-Sørensen & Anders Ølgaard (2003), Professor Hans Brems; 16. oktober – 16. september 2000, *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, vol. 2003, nr. 2, side 138-163.
- Mackeprang, Edward (1906), *Pristeorier*, F. Bagge, København.
- Mantel, Peter (2009), *Betriebswirtschaftslehre und Nationalsozialismus. Eine institutionen- und personengeschichtliche Studie*, Gabler, Wiesbaden.
- Moore, Henry (1914), *Economic Cycles: Their laws and cause*, Macmillan Company, New York
- Oster, Sharon M. & Daniels S. Hamermesh (1998), Aging and productivity among economists, *Review of Economics and Statistics*, vol. 80.1, side 154-156.

- Persson, Karl Gunnar (2014), Publish or perish; the publication history of the Department of economics, University of Copenhagen, 1963-2013, *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, vol. 2014, nr. 1, side 1-16.
- Schneider, Erich (1947-1952), *Einführung in die Wirtschaftstheorie*, Teil I-III, J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen.
- Schultes, Kilian P. (2010), *Die Staats- und Wirtschaftswissenschaftliche Fakultät der Universität Heidelberg 1934-1946*, Dissertation, Universität Heidelberg, Heidelberg.
- Weibull, Jørgen (1966), Kvantitativ metode i historisk forskning, *Historie, Jyske samlinger*, Ny række 7.1, side 39-49.